

w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym oraz w podziemnych zakładach górniczych górnictwa soli.

2. Użyte w zarządzeniu określenia „wyrzuty gazów i skał” oraz „nagłe wypływy gazów” oznaczają wyrzuty dwutlenku węgla i skał, metanu i skał lub mieszaniny tych gazów, jak również innych gazów pochodzenia naturalnego, a także nagłe wypływy gazów.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla kamiennego lub ich części cztery kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża węgla kamiennego lub ich części zalicza się:

- 1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:
 - a) nie występują wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla nie większe od 0,3 atm albo metanu nie większe od 0,8 atm, lub
 - b) stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów,
- 2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono:
 - a) w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla powyżej 0,3 atm albo metanu powyżej 0,8 atm lub
 - b) chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa do 200 t skał,
- 3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa ponad 200 t skał,
- 4) do czwartej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli istnieją warunki zaliczenia do trzeciej kategorii, a zagrożenie występuje w warunkach szczególnych, polegających przede wszystkim na wielkości wyrzutów, ich częstotliwości oraz dużej ilości gazów wydzielających się w czasie wyrzutu.

3. Przy określaniu granicznych wartości nadciśnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2 lit. a), należy przyjąć, że występuje nadciśnienie dwutlenku węgla lub metanu, w zależności od procentowej przewagi jednego z tych gazów, określonej w drodze analizy składu gazów pobranych z otworu badawczego.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż soli lub ich części trzy kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża soli lub ich części zalicza się:

- 1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:
 - a) nie wystąpiły wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów, lub
 - b) stwierdzono swobodny wypływ gazów, ale budowa geologiczna i stosunki gazowe złóża nie zostały wystarczająco rozeznane za pomocą robót górniczych,
- 2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden wyrzut gazów i skał,

przy którym została wyrzucona do wyrobiska masa do 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych nie przekracza 5 m³,

- 3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli nastąpił chociażby jeden wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona do wyrobisk górniczych masa powyżej 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych przekracza 5 m³.

§ 4. 1. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli zostaną stwierdzone okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

2. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę węgla kamiennego lub jego część do niższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli złożę lub jego część jest odprężone.

§ 5. 1. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał dokonuje okręgowy urząd górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzedną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożenia.

§ 6. 1. Równocześnie z zaliczeniem złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał okręgowy urząd górniczy ustala granice pola zagrożonego.

2. Granice pola zagrożonego wyrzutami gazów i skał powinny być tak ustalone, aby pole to obejmowało także wszystkie wyrobiska lub ich części, w których skutki wyrzutów gazów i skał lub nagłych wypływów gazów mogą stanowić zagrożenie, w szczególności drogi, którymi odprowadzane są gazy, oraz wyrobiska górnicze, w których mogłoby nastąpić cofnięcie się gazów.

§ 7. 1. Wniosek, o którym mowa w § 5, powinien zawierać:

- 1) opis budowy geologicznej złoża,
- 2) opis czynników mających związek z wyrzutami gazów i skał i wpływami gazów,
- 3) oznaczenie proponowanej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał oraz granic pola zagrożonego wraz z uzasadnieniem.

2. Do wniosku należy załączyć:

- 1) mapy wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000,
- 2) charakterystyczne przekroje geologiczne,
- 3) wyniki pomiarów i ewentualnie badań laboratoryjnych.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: E. Grabowski

51

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kryteriów zagrożenia wybuchem pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 109 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kryteria oceny zagrożeń wybuchem pyłu węglowego, klasy tego zagrożenia oraz zasady i sposób zaliczania pokładów węgla lub ich części do poszczególnych klas zagrożenia w podziemnych zakładach górniczych.

§ 2. W rozumieniu zarządzenia:

- 1) pyłem węglowym są ziarna węgla przechodzące przez sito o wymiarach oczka równym 1×1 mm,
- 2) pokładem węgla zagrożonym wybuchem pyłu węglowego jest pokład, w którym na obszarze górniczym zakładu górniczego stwierdzono zawartość części lotnych w węglu wyższą niż 12% w bezwodnej, bezpopiołowej substancji węglowej,
- 3) pył węglowy pochodzący z pokładu zagrożonego wybuchem pyłu węglowego jest bezpieczny, jeżeli zawiera:
 - a) części niepalne stałe pochodzenia naturalnego w ilości co najmniej: 70% w polach niemietanowych lub 80% w polach metanowych albo
 - b) wodę wolną pochodzenia naturalnego w ilości umożliwiającej przenoszenie wybuchu i pozbawiającej pył węglowy całkowicie lotności,
- 4) pyłem węglowym niebezpiecznym jest pył nie odpowiadający warunkom określonym w pkt 3.

§ 3. 1. Ustala się dwie strefy zagrożenia wybuchem pyłu węglowego.

2. Strefa I obejmuje wyrobiska górnicze znajdujące się w zasięgu do 300 m w polach niemietanowych albo do 500 m w polach metanowych od miejsca możliwego zapoczątkowania wybuchu pyłu węglowego.

3. Strefa II obejmuje wszystkie wyrobiska górnicze poza zasięgiem strefy I.

4. Za miejsca możliwego zapoczątkowania wybuchu uznaje się:

- 1) miejsca wykonywania robót strzałowych,
- 2) miejsca stwierdzonych nagromadzeń metanu w ilości 1% i powyżej,
- 3) czynne pola pożarowe,
- 4) wyrobiska o nachyleniu powyżej 10° z czynnym przewozem kołowym, w których znajdują się kable elektryczne i inne elektryczne przewody energetyczne.

§ 4. 1. Pokłady węgla lub ich części zagrożone wybuchem pyłu węglowego oraz wyrobiska górnicze dzieli się na klasy A i B zagrożenia pyłowego.

2. Do klasy A zagrożenia pyłowego zalicza się pokłady węgla lub ich części oraz wyrobiska górnicze, w których:

- 1) nie występuje niebezpieczny pył węglowy lub
- 2) w strefie I nie ma odcinków wyrobisk dłuższych niż 30 m z niebezpiecznym pyłem węglowym.

3. Do klasy B zagrożenia pyłowego zalicza się pokłady węgla lub ich części oraz wyrobiska górnicze, w których:

- 1) występuje niebezpieczny pył węglowy lub
- 2) w strefie I są odcinki wyrobisk z niebezpiecznym pyłem węglowym dłuższe niż 30 m.

§ 5. 1. Badania pokładu węgla lub jego części pod względem zagrożenia wybuchem pyłu węglowego powinny być przeprowadzane niezwłocznie po udostępnieniu pokładu i wykonaniu wyrobisk górniczych w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie pomiarów i badań.

2. Do czasu zaliczenia przez okręgowy urząd górniczy pokładu węgla lub jego części oraz wyrobisk górniczych do odpowiedniej klasy zagrożenia pyłowego obowiązują zasady ustalone dla klasy B zagrożenia pyłowego.

§ 6. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia pokładów węgla oraz wyrobisk górniczych do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych klas zagrożenia.

§ 7. Wniosek, o którym mowa w § 6, powinien zawierać uzasadnienie propozycji zaliczenia pokładu, jego części oraz wyrobisk górniczych do określonej klasy zagrożenia, a w szczególności:

- 1) charakterystykę pokładu lub jego części z uwzględnieniem zagrożenia metanowego,
- 2) opis czynników, mających związek z zagrożeniem wybuchem pyłu węglowego,
- 3) określenie stosowanych zabezpieczeń przed wybuchem pyłu węglowego,
- 4) wyniki pomiarów i ewentualnych badań,
- 5) oznaczenie proponowanej klasy zagrożenia pyłowego.

§ 8. 1. W stosunku do pokładów węgla lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego — wnioski, o których mowa w § 6, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczeń pokładów węgla lub ich części oraz wyrobisk górniczych do odpowiednich klas zagrożenia pyłowego na podstawie przepisów zarządzenia okręgowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia i rygory z nimi związane.

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: E. Grabowski

52

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 5 lutego 1970 r.

w sprawie ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych przed działaniem pyłów.

Na podstawie § 236 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie określa:

- 1) sposób i częstotliwość przeprowadzania pomiarów zapylenia powietrza oraz przeprowadzania analiz pyłu,
- 2) wytyczne dopuszczalnego zapylenia powietrza kopalniowego,

- 3) zasady podziału wyrobisk na odpowiednie stopnie zagrożenia ze względu na zapylenie oraz zawartość wolnej krzemionki w pyłe,
- 4) zasady profilaktyki technicznej dla ochrony pracowników przed pyłicą.

§ 2. Przepisy zarządzenia stosuje się:

- 1) w podziemnych wyrobiskach oraz
- 2) w pomieszczeniach na powierzchni związanych bezpośrednio z prowadzeniem ruchu w podziemnych wyrobiskach